

Зміни в пенсійному забезпеченні з 1 січня 2016 року

1. Згідно з статтею 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» **мінімальний розмір пенсії за віком** встановлюється на рівні прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність. Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» прожитковий мінімум для зазначеної категорії осіб становить:

- з 1 січня 2016 року – **1074 грн.** (з 1 січня мінімальний розмір пенсії за віком не змінюється, оскільки цей розмір був встановлений ще з 1 вересня 2015 року);

- з 1 травня 2016 року – **1130 грн.** (підвищується на 5,2 %);

- з 1 грудня 2016 року – **1208 грн.** (підвищується на 6,9 %).

У зв'язку з цим з 1 травня і з 1 грудня 2016 року буде підвищено мінімальний розмір пенсії (крім працюючих пенсіонерів), обчислений відповідно до статті 28 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (а також і підвищення до пенсій за понаднормовий стаж). Пенсіонерам, які працюють (провадять діяльність, пов'язану з отриманням доходу, що є базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування), після звільнення з роботи або припинення такої діяльності пенсія перераховується з урахуванням прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом на дату звільнення з роботи або припинення такої діяльності.

Що стосується інших пенсійних виплат, надбавок і підвищень до пенсії, які встановлені у відсотках до прожиткового мінімуму, то вони також перераховуватимуться із збільшенням прожиткового мінімуму. Зокрема, це:

мінімальні розміри пенсій по інвалідності учасникам ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

мінімальні розміри пенсій шахтарям;

мінімальні пенсійні виплати для інвалідів - учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, та інвалідам війни й учасникам бойових дій;

підвищення до пенсій ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань;

надбавки особам, які мають статус Почесного донора України;

надбавки на утриманців відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

пенсійні виплати відповідно до Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною».

2.3 1 березня 2016 року, як і в 2014-2015 роках, пенсії не підвищуватимуться у зв'язку із зростанням в попередньому році середньої заробітної плати в країні, оскільки відповідна норма (частина друга статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування") зупинена до стабілізації економічного становища в країні.

3. Працюючі пенсіонери можуть і надалі здійснювати перерахунок пенсії (частина четверта статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування") через кожні два роки роботи (з урахуванням не менш як 24 місяців страхового стажу після призначення (попереднього перерахунку) пенсії незалежно від перерв у роботі).

4. Потрібно звернути увагу на те, що **при призначенні пенсій починаючи з 1 січня 2016 року** для обчислення пенсій враховується заробіток працівника лише за даними персоніфікованого обліку, тобто за періоди страхового стажу з 1 липня 2000 року і до моменту виходу на пенсію. Заробіток особи за будь-які 60 календарних місяців роботи у період до 1 липня 2000 року буде враховуватися при обчисленні пенсій тільки в тому випадку, якщо страховий стаж, починаючи після 1 липня 2000 року, становить менше 60 місяців.

5. При призначенні пенсій у 2016 році **при обчисленні заробітку для визначення розміру пенсії** застосовуватиметься показник середньої заробітної плати в країні за останні три роки – 2013, 2014 і 2015 роки (нагадаємо, що урядовим законопроектом передбачалось у 2016 році при призначенні пенсій застосовувати показник середньої заробітної плати, який застосовувався у 2015 році, проте ця законодавча пропозиція не була підтримана народними депутатами України).

6. При призначенні пенсій у період з 1 січня по 31 грудня 2016 року **максимальний розмір пенсії** (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати **10740 гривень**. Цей розмір не переглядатиметься у зв'язку із збільшенням прожиткового мінімуму з 1 травня і з 1 грудня 2016 року.

7. Продовжує утримуватися військовий збір (1,5%) та оподатковуватися (15%) суми пенсій, що перевищують три мінімальні розміри заробітної плати – 4134 грн. (1378 грн. x 3), (визначена з 1 січня сума пенсії для оподаткування не перераховується протягом поточного року).

Оподаткування не застосовується до пенсій, призначених учасникам бойових дій у період Другої світової війни, інвалідам війни та особам, на яких поширюється чинність статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (сім'ї загиблих і померлих інвалідів війни та ін.).

8. Законом про Державний бюджет України на 2016 рік передбачено, що Кабінетом Міністрів України має **бути затверджено особливий порядок проведення індексації грошових доходів населення у межах фінансових ресурсів бюджетів усіх рівнів, бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.** При цьому збільшено поріг для індексації з 101% до **103%.**

9. Як у 2015, так і в 2016 році діятимуть обмеження при **виплаті пенсій працюючим пенсіонерам.** Зокрема:

особам, яким призначено пенсію відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування":

у період роботи (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") на посадах та за умовами, передбаченими законами України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів" призначені пенсії/щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються;

у період роботи на інших посадах/роботах призначена пенсія (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") виплачується в розмірі 85 % призначеного розміру, але не менше 150 % прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність (з 1 січня не менше 1611 грн. (1074 x 1,5); з 1 травня – 1695 грн., з 1 грудня – 1812 грн.)

особам, яким призначено пенсію на умовах і в порядку, передбаченому Законом України "Про державну службу":

у період роботи (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи, ветеранів військової служби та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") на посадах та за умовами, які передбачені цим Законом, законами України "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів" призначені пенсії/щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються;

у період роботи на інших посадах/роботах пенсія (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") виплачується в розмірі 85% призначеного розміру, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність;

особам, яким призначено пенсію на умовах і в порядку, передбаченому законами України «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів», «Про статус народного депутата України»:

у період роботи (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту») на посадах та за умовами, які передбачені законами України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів» призначені пенсії/щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються;

у період роботи на інших посадах/роботах пенсія (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту») виплачується в розмірі 85% призначеного розміру, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність;

особам, яким призначено пенсію відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність":

пенсія, призначена особам відповідно до цього Закону (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"), які працюють на посадах та за умовами, передбаченими законами України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", виплачується в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування";

пенсія, призначена особі після набрання чинності Законом України "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" (після 01.10.2011р.) відповідно до статті 24 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"), в період роботи на посадах, які дають право на призначення пенсії у порядку та на умовах, передбачених Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», виплачується в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування";

тимчасово, у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року, у період роботи особи (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") на інших посадах/роботах (крім випадків, передбачених попередніми абзацами) пенсії, призначені відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», виплачуються в розмірі 85% призначеного розміру, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Із викладеного вище потрібно звернути увагу на дві основні зміни, це:

ветерани військової служби, яким призначено пенсію на умовах і в порядку, передбаченому законами України «Про державну службу» та «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», – для них виплата пенсії в період роботи на посадах та за умовами, які передбачені законами України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів» не припиняється, а виплачується в призначеному розмірі;

народним депутатам України (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту") в період роботи народним депутатом України та на інших посадах і роботах, крім передбачених законами «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів», пенсія виплачується в розмірі 85 % призначеного розміру, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Щодо порядку виплати пенсій працюючим пенсіонерам з урахуванням всіх обмежень, то потрібно звернути увагу на те, що працюючим пенсіонерам (крім зазначених вище виключень) виплачується 85% призначеного розміру пенсії. А відповідно до пункту 164.2.19 статті 164 Податкового кодексу оподаткуванню підлягають суми пенсій, отримуваних платником податку з Пенсійного фонду України чи бюджету згідно із законом. У зв'язку з цим, спочатку визначається сума пенсії до виплати як працюючому пенсіонеру в розмірі 85% призначеної пенсії, а потім від встановленої суми визначається сума для оподаткування і нарахування військового збору (база для нарахування податку з доходів з фізичних осіб і військового збору для пенсій є однаковою).

Приклад 1. Пенсія 1800 грн., пенсіонер працює.

Визначаємо розмір пенсії до виплати в період роботи: $85\% \times 1800 = 1530$ грн. Оскільки сума є меншою 1,5 прожиткового мінімуму (1611 грн.), то з 1 січня виплачуватиметься 1611 грн.

З 1 травня виплачуватиметься 1695 грн. ($1130 \times 1,5$), а з 1 грудня 2016 року – в повному розмірі, тобто 1800 грн. Податок і військовий збір не нараховується, оскільки сума пенсії є меншою трьох розмірів мінімальної заробітної плати.

Приклад 2. Пенсія 5200 грн., пенсіонер працює. Розмір пенсії в період роботи становить: $85\% \times 5200 = 4420$ грн. Сума пенсії для нарахування податку і військового збору: $4420 - 4134 (1378 \text{ грн.} \times 3) = 286$ грн. $\times 16,5\% (15+1,5) = 47,19$ грн. Пенсія з 1 січня виплачуватиметься в розмірі 4372,81 грн. ($4420 - 47,19$).

10. Внесено зміни до Закону України «Про пенсійне забезпечення», якими передбачається, що з 1 січня 2016 року для працівників освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення, артистів театральних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів, а також для окремих працівників льотного і льотно-випробного складу авіації пенсії за вислугу років призначатимуться не тільки при наявності спеціального стажу роботи, а й при досягненні встановленого віку. До 1 січня 2016 року зазначені категорії працівників за наявності необхідного спеціального стажу роботи мали право на призначення пенсій за вислугу років незалежно від віку. Зокрема:

– для працівників льотного і льотно-випробного складу пенсія за вислугу років відповідно до пункту «а» статті 54 зазначеного Закону призначатиметься лише після досягнення 45 років і поступово протягом наступних 10 років цей вік підвищуватиметься до 50 років;

– для працівників освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення (п. "е" статті 55 Закону), для артистів театральних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів (п. "ж" статті 55 Закону) пенсія за вислугу років призначатиметься після досягнення 50 років і поступово протягом наступних 10 років цей вік підвищуватиметься до 55 років.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що зазначені вище працівники, які мали спеціальний стаж роботи тривалістю, яка була необхідна

на 1 квітня 2015 року (25 років) чи на 1 січня 2016 року (25 р. 6 міс.), матимуть право вийти на пенсію за вислугу років до досягнення встановленого Законом віку, тобто незалежно від віку.

Дніпровське районне
управління юстиції у
м. Києві